❖ ÇAĞDAŞ İSLAM AİLE HUKUKU UYGULAMASINDA DEVLETİN TALAK MÜESSESESİNE MÜDAHALESİ - Arş. Gör. Mustafa AKTÜRK

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

avmustafaakturk@gmail.com

ORCID ID: 0000-0001-8404-0920

İslâm hukukunda, hukuk kurallarını düzenlemede geniş olanaklar ve hareket alanı sağlaması sebebiyle örfi hukuk, ağırlıklı olarak kamu hukuku kapsamında uygulama alanı bulmaktadır. Kişileri ilgilendiren alanlar olması hasebiyle miras, şahıs, ticaret ve aile hukuku gibi özel hukuka münhasır alanlarda ise genellikle şer'i hukuk eksenli düzenlemeler getirildiği ve bu alanlarda devletin müdahale yetkisinin sınırlı olduğu söylenebilir. Fakat söz konusu durum günümüz İslâm devletlerinin uygulamalarında çeşitli sebeplerle farklılaşmış, devletlerin özel hukuk alanına müdahalelerinin daha da yoğunlaştığı görülmüştür. Bu noktada devletin müdahalesinin İslam hukukunun genel teorisiyle uyumlu olup olmadığı önem arz etmektedir. Günümüzde talâk hakkı da aile hukuku kapsamında devlet müdahalesinin görüldüğü alanlardan birisidir. Modern İslâm devletlerinde talâka dair birbirinden farklılaşan uygulamalar söz konusu olabilmektedir. Çalışmada sırasıyla Hanefi, Şafii, Hanbeli ve Maliki ekol olarak nitelendirebileceğimiz Pakistan, Malezya, Katar ve Fas gibi mezhepsel farklılıklara sahip İslâm devletlerinin talâka dair güncel uygulamaları ve devletlerin ilgili alana müdahalesi hususları mukayeseli olarak ele alınacaktır. Bu bağlamda günümüz İslâm devletlerinin aile kanun metinlerinde düzenlenen haliyle talâk hakkının kime tanındığı ve hakkın kullanım şekli ortaya konacaktır. Hakkın kötüye kullanımının önüne geçilmesi ya da hakkın kullanımı neticesinde aile arabuluculuğu-hakemliği süreçlerinin başlatılmasına bağlı olarak hakkın mahkeme aracılığıyla kullanılmasının zorunlu olması gibi devlet müdahaleleri de tartışılacaktır. Böylelikle talâka ilişkin devlet müdahalesi, farklı İslâm devletlerinin güncel uygulamaları ele alınarak mukayeseli hukuk kapsamında değerlendirilme imkânı bulacaktır. Şimdiye kadar yapılan araştırmalar neticesinde varılan sonuçlara bakıldığında, çağdaş İslâm devletleri, aile hukuku alanında devlet müdahalesini artırmaları sebebiyle yer yer teoriden farklılaşan uygulamalar ihdas edebilmişlerdir. Söz konusu müdahaleler kimi devletlerde teoriden farklı olarak genişletici düzenlemelere gidilmesine kimi devletlerde ise kısıtlayıcı hükümlerin uygulanmasına sebep olmuştur. Talâk kapsamında devlet müdahalesinin hangi yönde olacağını ise daha çok toplumun yapısı ve hakkın kötüye kullanılmasının engellenmesi kapsamında kamu yararının tesisi gibi hususlar belirlemiştir.

Anahtar Kelimeler: İslâm Hukuku, Aile Hukuku, Talâk, Devlet Müdahalesi

STATE INTERVENTION TO TALAQ IN CONTEMPORARY ISLAMIC FAMILY LAW PRACTICE

Res. Asst. Mustafa AKTÜRK
Ankara Yıldırım Beyazıt University
avmustafaakturk@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-8404-0920

In Islamic law, customary law predominantly finds its application within the scope of public law due to its flexibility and broad possibilities in regulating legal rules. In areas concerning individuals, such as inheritance law, personal law, commercial law and family law, specific Islamic law (Sharia) regulations are generally introduced, with limited state intervention. However, this situation has changed for several reasons in the practices of today's Islamic states, and it has been observed that the interventions of states in private law have increased even more. At this point, it is important whether the intervention of the state is compatible with the general theory of Islamic law. Today, the right to divorce (talaq) is one of the areas where state intervention is seen within the scope of family law. There may be different practices regarding talaq in modern Islamic states. In the study, the current practices regarding talaq of Islamic states with sectarian differences, such as Pakistan, Malaysia, Qatar and Morocco, which we can describe as Hanafi, Shafi'i, Hanbali and Maliki schools, will be scrutinized respectively, and the intervention of the states in the relevant field will be discussed comparatively. In this context, it will be revealed who is granted the right to talaq and how the right is used, as regulated in the family law texts of today's Islamic states. State interventions such as preventing the abuse of the right or requiring the use of the right through the court due to the initiation of family mediation-arbitration processes because of the use of the right will also be discussed. Thus, state intervention in talaq will be evaluated within the context of comparative law by considering the current practices of different Islamic states.Based on the results of previous research, contemporary Islamic states have been able to introduce practices in the field of family law that deviate from the theoretical foundations, primarily due to their increased state intervention. These interventions have led to varying outcomes, including more expansive regulations in some states and restrictive provisions in others. The direction of state intervention in talaq is often determined by factors such as societal structure and the promotion of public interest in preventing the misuse of the right.

Keywords: Islamic Law, Family Law, Talaq, State Intervention